

Obrana konfederativne zajednice

BOŽIDAR JAVOROVIĆ

Fakultet političkih nauka u Zagrebu

Sažetak

Autor analizira oblike i sustav obrane konfederativne zajednice. Pod koncepcijom zajedničke obrane analizira obrambene funkcije zajednice, organiziranje sustava zajedničke obrane i njegova pripremanja za obranu i ostvarivanje obrane. Sustav obrane konfederativne zajednice mora osigurati zajedničku i pojedinačnu sigurnost članicama.

UVOD

Konfederativna zajednica je oblik dobrovoljnog povezivanja slobodnih, suverenih država radi ostvarivanja određenih zajedničkih interesa. U tom savezu članice i dalje ostaju suverene države, jer konfederacija nije država, nego ugovorna zajednica ili savez, pa prema tome ne može na sebe preuzeti ni dio ni cjelinu suvereniteta članica, niti može imati izvorni suverenitet. Za razliku od federativne države, kojoj je osnova konstituiranja ustav, konfederacija se konstituira na osnovi sporazuma ili ugovora, u kojemu se nedvosmisleno i sasvim određeno utvrđuju razlozi, ciljevi i predmet udruživanja, kao i način ostvarivanja zajedničkih interesa. Tako sklopljen ugovor ima karakter međunarodnog dokumenta.

Danas u svijetu nema nijedne prave konfederativne zajednice, ali neki savezi država imaju konfederativne elemente. I Evropska zajednica se usmjerava prema konfederativnom statusu i ustrojstvu, iako se uočavaju i neke naznake buduće federalizacije (koje se vide i u prijedlozima za stvaranje Sjedinjenih Država Evrope). U raspravama o savezima država obično se govori o federaciji i konfederaciji, kao »čistim« oblicima povezivanja država. Međutim, postoje i različiti prijelazni oblici odnosno savezi država s federativnim i konfederativnim elementima. Takav status i oblik organizacije imaju npr. Švicarska i Kanada. Švicarska je formalno konfederacija, ali ima ustav, kojim je konstituirana i kao država. Kantoni imaju suverenitet, ali su dio suvereniteta prenijeli i na saveznu državu. Svoj suverenitet su zaštitili ustavnom odredbom da odluke saveznih organa postaju punovažne i obavezne tek kada ih potvrde odgovarajući organi svih kantona i da se oružane snage (milicijskog tipa) organiziraju u kantonima, što znači da savezna država nema svoju stalnu vojsku. Švicarska armija, kao

savezna oružana sila, konstituira se u slučaju potrebe od oružanih snaga svih kantona. Zato oružane snage Švicarske nemaju u miru ni vrhovnog zapovjednika.

Dosadašnja konfederativna praksa u svijetu nije baš bogata, pa je za jugoslavenske uvjete u njoj teško tražiti i naći oslonac. Ipak je vrijedno sagledati zašto su i kako nastajale konfederativne zajednice, kako su funkcionirale i zašto su se, u pravilu, pretvarale u federativne. Još je korisnije izučiti suvremene države poput Švicarske, aktualne saveze država u svijetu i tekuće tendencije te iz toga izvući određene zaključke. Zajednička obrana je jedan od najčešćih razloga stvaranja saveza država, ali uz to idu i drugi interesi. Organizacija zajednice u velikoj mjeri ovisi o njenom karakteru (federacija, konfederacija ili nešto treće), složenosti zajedničkih interesa i posebnostima svake države — članice. A o svim tim elementima ovisi i koncepcija i organizacija zajedničke obrane.

U oblikovanju koncepcije i sustava obrane konfederativne zajednice polazi se od slijedećih pretpostavki:

1) Svaka članica konstituirana je kao suverena, samostalna država, sa svojim sasvim određenim i međunarodno priznatim teritorijem, granicama i državnim statusom (državnim međunarodno-pravnim subjektivitetom).

2) Države — članice samostalno odlučuju o svim pitanjima svoga života i svojim su ustavom, na demokratski način, odredile svoje društveno uređenje.

3) Države koje ulaze u konfederativni savez međusobno priznaju puni suverenitet, slobodu, nezavisnost i teritorijalni integritet (odnosno postojeće državne granice) te njihovim ustavom utvrđeno društveno uređenje.

4) Svaka članica, kao suverena država, ima neotuđivo pravo na obranu svoje slobode, nezavisnosti i teritorijalne cjelovitosti (definirano u članu 51. Povelje OUN kao »prirodno pravo individualne ili kolektivne samoobrane«), bilo samostalno (individualna samoobrana) bilo zajednički s drugim državama (kolektivna obrana/samoobrana), i to pravo priznaje i drugim članicama.

5) Sve se države, kao suverene i samostalne, dobrovoljno i na potpuno ravnopravnim osnovama, povezuju u odgovarajuću zajednicu ili savez, radi ostvarivanja određenih zajedničkih interesa i zadovoljavanja zajedničkih potreba.

6) Savez (zajednica) se ustanovljava odgovarajućim međusobno i međunarodno priznatim pravnim aktom (ugovorom, ustavom, statutom ili sl.) u kojemu se izričito utvrđuju sva bitna konstitutivno-funkcionalna pitanja, uključujući i zajedničke interese i potrebe i način njihova ostvarivanja.

7) Aktom o osnivanju članice zajednice utvrđuju da će ostvarivati kolektivnu (zajedničku) obranu i da, ne skidajući sa sebe odgovornost, brigu o tome povjeravaju organima zajednice.

8) Organizacija (sustav) i osnove ostvarivanja zajedničke obrane utvrđuju se aktom o osnivanju zajednice (saveza). Ako su ispunjene naznačene pretpostavke, može se govoriti o konfederativnoj zajednici, u kojoj postoje svi uvjeti za formuliranje koncepcija zajedničke (kolektivne) i individualnih obrana, koje će biti u punoj međusobnoj sukladnosti.

1. KONCEPCIJA OBRANE

Svaka zajednica koja je stvorena, između ostalog i radi zajedničke obrane, tražeći puteve za najbolje ostvarenje zajedničkih interesa, nastoji formulirati koncepciju obrane koja će joj osigurati slobodu i mir odnosno uvjete pune sigurnosti. Pod koncepcijom zajedničke obrane podrazumijeva se *osmišljavanje* (a) obrambene funkcije konfederativne zajednice, (b) organiziranja sustava zajedničke obrane i njegova pripremanja za obranu i (c) ostvarivanja obrane. Poput svake obrambene koncepcije, tako i koncepcija zajedničke obrane (a) utvrđuje osnovna polazišta na kojima se temelje svi stavovi i rješenja u oblasti obrane i (b) daje osnovne zamisli i opredjeljenja o svim važnijim pitanjima obrane.

Osnovna polazišta koncepcije obrane

(a) Obrambena funkcija je prirodna funkcija svakog naroda i svake državne zajednice. Ona je jedna od tri osnovne životne funkcije (uz radanje i ishranu). Uvjet je sigurnosti i opstojnosti za svaki narod, državu i savez država. Kao prirodna, obrambena funkcija je neotuđiva i neprenosiva. Njeno otuđivanje (posebno u pogledu odlučivanja, odgovornosti i ostvarivanja) značilo bi odricanje od vlastite suverenosti, a potom i slobode. Obrambena funkcija je i društvena. Ona, naime, nije stvar samo nacije i države, nego i svakog građanina i svih organizacija i zajednica koje građani unutar države stvaraju, nedržavnih organizacija i institucija. Zašto? Jednostavno zato što agresija na zemlju, na slobodu, nezavisnost i teritorijalni integritet ne dovodi u pitanje samo zemlju i naciju, nego i život i sudbinu svakog čovjeka, građanina, bez obzira na naciju, vjeru, socijalni status i sl., i to neovisno o društvenom sistemu u kojemu živi. Obrambena funkcija je i politička, jer se događa u političkom društvu i jer služi općim (osnovnim) političkim interesima i ciljevima vladajućih političkih snaga, koje u demokratskom društvu izražavaju volju većine građana, a uobličavaju se u državnu politiku i utemeljuju u osnovnom dokumentu zemlje — ustavu.

Organizirana obrana zemlje potrebna je sve dok postoji realna opasnost od agresije izvana i spremnost i mogućnost nasilnog, pučističkog rušenja legalnog, demokratski uspostavljenog ustavnog poretka zemlje i njenog komadanja iznutra. A te opasnosti postoje.

Cilj obrane je spriječiti agresiju, suprotstaviti joj se i slomiti je i tako osigurati slobodu, nezavisnost, teritorijalnu cjelovitost zemlje i mir. Cilj obrane konfederativne zajednice je obraniti i sačuvati slobodu, nezavisnost i teritorijalni integritet svake od članica odnosno svih njih zajedno.

(b) Obrana se ne može ostvarivati stihijno. Spontanitet samo iznimno daje rezultate. I kratkotrajno! Samo dobrom, suvremenim uvjetima, potrebama i mogućnostima prilagođenom obrambenom organizacijom, mogu se najdjelotvornije postizati obrambeni ciljevi. Obrambena organizacija mora biti uspostavljena kao cjelovit, djelotvoran sustav obrane, koji će biti u skladu s uspostavljenim društveno-ekonomskim i političkim sistemom zemlje, a istovremeno moći vršiti sve zadatke, poslove, aktivnosti i mjere obrane.

U složenim zajednicama, posebno konfederativnim, obrana se organizira na dvije razine: (a) u državama članicama i (b) na razini saveza država. Dobra obrambena organiziranost svih država članica, pretpostavka je ne samo dobre organizacije zajedničke nego i ukupne obrane saveza. Jer, u slučaju napada na zajednicu, a to znači, napada na jednu ili više njenih članica, u obranu se, pored snaga zajedničke obrane, po potrebi uključuju i snage individualne obrane, tj. snage država članica (najprije onih koje su neposredno napadnute, a potom, ako je potrebno i svih drugih država članica).

(c) Obrana se u suvremenim uvjetima ostvaruje preventivnim, operativnim i sanacijskim djelovanjem. Najbolji način obrane je otklanjanje agresije odnosno njenih izvora. Tome se u svijetu posvećuje sve veća pažnja. To je i osnovni zadatak ukupnog političkog djelovanja države. Ipak se kao najsnajzniji činilac odvratanja još uvijek smatra dobra obrambena pripremljenost, a u okviru toga se misli prije svega na oružane snage, jer se time stvaraju uvjeti za bolje suprotstavljanje agresoru u slučaju da on napadne.

Oružanoj agresiji mora se suprotstaviti oružana sila. Zato još uvijek svaka strategija oružanu borbu smatra osnovnim sadržajem rata i najvažnijim oblikom borbe i otpora. No kako ratovi donose sve više žrtava među civilima i sve teža razaranja, naglo raste značaj zaštite i spasavanja stanovništva i materijalnih dobara odnosno civilne obrane.

U suvremenim uvjetima obrana dobiva nova obilježja. Javlja se neke nove globalne ugroženosti pa i pitanje globalne sigurnosti dobija na značaju. Radi se prije svega o ugrožavanju eko-sistema, što ne mora, ali može imati veze s oružanom silom i ratom. Zato u izgradnji obrambenog sustava treba tražiti rješenja, koja će biti u funkciji integralne obrane odnosno intergralne sigurnosti¹.

Opredjeljenja koncepcije zajedničke obrane

Koncepcija zajedničke obrane mora izraziti opredjeljenja članica saveza (zajednice), koja su izraz njihove pune suglasnosti i koja će omogućiti nesmetano ostvarivanje obrane, uz istovremeno onemogućavanje bilo kog oblika i stupnja nametanja zajedničke oružane sile kao sile bilo koje države članice ili kao arbitra u razrješavanju međusobnih problema ili problema unutar samih članica. Ova koncepcija bi u suvremenim uvjetima morala sadržavati slijedeća opredjeljenja:

1) Svaka članica kao suverena država ima prirodno i neotuđivo pravo na individualnu i kolektivnu obranu. Svjetska zajednica je to pravo potvrdila Poveljom OUN (Član 51).

¹ Obično se u raspravama i materijalima o konfederativnoj zajednici i zajedničkoj obrani govori samo o vojnoj obrani odnosno o zajedničkoj oružanoj sili. U suvremenim uvjetima takav je pristup jednostran i neopravdan. Sve je veći broj zemalja koje su prisiljene surađivati u rješavanju problema sigurnosti i poduzimati različite trajne ili povremene mjere zaštite i obrane od prirodnih, tehnoloških i drugih katastrofa i drugih ugroženosti i opasnosti. Zato se i pitanja zajedničke obrane u uvjetima stvaranja konfederativne ili slične zajednice moraju proširiti na sva pitanja kolektivne sigurnosti.

2) Polazeći od prirodnog i neotuđivog prava na obranu, svaka članica saveza (zajednice), samostalno organizira svoj obrambeni sustav, koji obuhvaća vojnu, civilnu i privrednu obranu.² Polazi se od toga da je dobro organizirana obrana svih članica osnova zajedničke obrane. Sasvim je prirodno da članice u organiziranju individualne obrane vode računa o načinu rješavanja kolektivne obrane.

3) Utvrđujući zajedničke interese za povezivanjem, članice zajednice utvrđuju i zajedničke interese u oblasti sigurnosti i obrane. Pri tome se one rukovode prvenstveno interesima globalne sigurnosti.

4) Zadržavajući pravo na vlastitu (individualnu) obranu, članice zajednice, u skladu s utvrđenim zajedničkim interesima i potrebama, ostvaruju i zajedničku (kolektivnu) obranu.

5) Obrana saveza (zajednice) kao cjelina zasniva se na individualnoj i zajedničkoj (kolektivnoj) obrani, što znači da se u slučaju potrebe u obranu uključuju sve raspoložive snage i sredstva.

6) Vlastita (individualna) i zajednička (kolektivna) obrana zasnivaju se na vlastitim mogućnostima, ali se ne isključuje mogućnost proširenja kolektivne obrane s drugim državama, u skladu s Poveljom OUN. Proširenje kolektivne obrane ne smije ići na štetu zajednice ili bilo koje njene članice.

7) Odluke o pitanjima zajedničke obrane donose se uvijek konsenzusom.

8) Članice saveza (zajednice) dokumentom o osnivanju odriču se primjene sile u razrješavanju međusobnih sporova, agresije na neku od članica i poticanja unutrašnjih pobuna protiv legalno izabranih vlasti u drugim državama — članicama.

Članice pojedinačno i savez kao cjelina odriču se i agresije na bilo koju drugu zemlju u svijetu.

9) Oružane i druge snage zajedničke obrane ne mogu biti upotrijebljene protiv nijedne države-članice niti za razrješavanje odnosa među njima.

U slučaju oružanog sukoba između pojedinih članica saveza postupat će se u skladu s dokumentima i odlukama Ujedinjenih naroda.

10) Snage zajedničke obrane mogu pomoći svakoj članici u slamanju unutrašnje agresije, ukoliko to ona sama nije u stanju i ako to zatraže njeni legalni organi vlasti. U ovom slučaju angažiraju se prije svega (ili isključivo) dijelovi oružanih snaga, koje je ta članica dala u sastav zajedničke obrane.

11) Oružane snage države-članice ne mogu biti korištene za razrješavanje njenih unutrašnjih odnosa, osim u slučaju da policija ne može svladati terori-

² Pod vojnom obranom podrazumijeva se zaštita i obrana zemlje oružanom silom, što u slučaju agresije znači oružanom borbom.

Pod civilnom obranom se podrazumijeva zaštita i obrana civilnog stanovništva, materijalnih dobara i eko-sustava nevojnim odnosno neoružanim aktivnostima, kao i neoružano suprotstavljanje agresoru. Danas se civilna obrana sve više usmjerava na zaštitu, obranu i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i tehničkih (tehnoloških) katastrofa.

Pod privrednom obranom se podrazumijevaju sve privredne aktivnosti koje se provode isključivo radi zadovoljavanja interesa i potreba obrane i zaštite.

stičko ili drugo nasilno djelovanje usmjereno protiv ustavnog poretka i integriteta zemlje.

12) Svaka članica izgrađuje svoj obrambeni sustav u skladu sa svojim unutrašnjim odnosima i potrebama. U okviru njega izgrađuju se i odgovarajuće vlastite oružane snage.

13) Članice ovlašćuju organe saveza (zajednice) da se brinu o zajedničkoj obrani. U tu svrhu osnivaju se zajednički organi i zajedničke oružane snage.

14) Zajedničke oružane snage formiraju se od dijela oružanih snaga članica (na kvotnom ili proporcionalnom principu).³

15) Sredstva za zajedničku obranu osiguravaju članice adekvatno visini narodnog dohotka. (Naravno, postoji mogućnost i drugačijih rješenja financiranja zajedničke obrane).

16) U slučaju izlaska iz saveza, članice povlače svoj dio oružanih snaga i sredstava.

2. SUSTAV ZAJEDNIČKE OBRANE

Sustav zajedničke obrane je oblik organiziranja konfederativne zajednice za ostvarivanje zajedničke obrane i zaštite. On se razlikuje od sustava obrane zajednice, koji je složen od sustava obrane svih članica i sustava zajedničke obrane.

(1) Zajednička obrana bi trebala obuhvaćati vojnu, civilnu i privrednu obranu, što znači da bi se sustav zajedničke obrane trebao sastojati od (a) sustava vojne obrane, (b) sustava civilne obrane i (c) sustava privredne obrane.⁴

Članice saveza u procesu dogovaranja o zajedničkoj obrani moraju utvrditi koju od naznačenih komponenti obrane će razvijati u okviru zajedničke obrane, jer će u skladu s tim biti postavljena njena organizacija.

³ Zajedničke oružane snage se mogu konstituirati i na drugim osnovama, što je stvar dogovora članica zajednice. To može biti profesionalna vojska simboličke ili potrebne snage, koja djeluje samostalno ili joj se pridružuju snage država-članica. To može biti jednostavno zbroj oružanih snaga svih država-članica, koje se udružuju kad je to potrebno i djeluju pod jedinstvenim vrhovnim zapovjedništvom. To mogu biti kontingentirane snage u sastavu oružanih snaga država-članica, koje se, kad je potrebno (vježbe, smotre, stvarne akcije), izvlače iz sastava nacionalnih i formiraju zajedničke oružane snage.

U jugoslavenskim uvjetima zajedničke oružane snage mogu se konstituirati i odgovarajućom transformacijom Jugoslavenske narodne armije (dezidologizacija, depolitizacija i departizacija, dezunitarizacija, nacionalno prestrukturiranje, reorganizacija itd.).

⁴ Sustav vojne obrane je oblik vojno-obrambenog organiziranja države odnosno zajednice država, namijenjen za oružanu zaštitu u miru, za oružanu obranu od agresije i za vođenje oružane borbe u obrambenom ratu. Sastoji se, u pravilu, od oružanih snaga i vojnoteritorijalnih područja.

Sustav civilne obrane je oblik zaštitno-obrambenog organiziranja civilnih struktura društva za zaštitu i spašavanje stanovništva, materijalnih dobara i eko-sustava od elementarnih nepogoda, tehničkih i drugih katastrofa i od ratnih razaranja, za pružanje neoružanog otpora agresoru te za pravovremeno otkrivanje i oglašavanje opasnosti i ugroženosti.

Sustav privredne obrane je oblik organiziranja privrednih organa i subjekata za zadovoljavanje materijalnih potreba obrane i za rad (proizvodnju, poslovanje) u izvanrednim uvjetima (katastrofama) i ratu.

(2) O zajedničkoj obrani se brinu organi zajednice, i to u skladu s općim položajem i ovlaštenjima. Pitanjima zajedničke obrane u mirnodopskim uvjetima ne bi trebalo davati nikakav poseban tretman u odnosu na druga područja bavljena zajednice.

(3) Parlament zajednice bi trebao o obrani raspravljati u okviru redovnih godišnjih rasprava o ostvarivanju ciljeva i politike zajednice, a vijeće ministara voditi politiku obrane saveza odnosno politiku zajedničke obrane.

(4) U miru ne mora postojati vrhovno zapovjedništvo oružanih snaga saveza. U slučaju rata dužnost vrhovnog zapovjednika oružanih snaga vrši predsjednik vijeća ministara.

Ugovorom o stvaranju zajednice može se utvrditi postojanje vrhovne komande zajedničkih oružanih snaga, kao što to imaju neki vojno-politički savezi. Činjenica da Švicarska kao složena državna zajednica nema u miru vrhovnog komandanta oružanih snaga pokazuje da se bez njega može normalno djelovati.

(5) Vijeću ministara u vođenju politike obrane pomaže vojno-politički savjet saveza. Ovaj bi se savjet mogao sastojati od po jednog predstavnika svake države-članice. Trebalo bi onemogućiti da te osobe budu aktivni oficiri.

Uz vojnopolitički savjet mogao bi djelovati i savjet ministara obrane država-članica, koji bi se više bavio stručnim pitanjima i usklađivanjem obrambenih priprema u cijeloj zajednici.

(6) Zajedničkim oružanim snagama neposredno rukovodi zajedničko zapovjedništvo. Ono bi moglo biti sastavljeno od po jednog visokog oficira iz svake republike.⁵

(7) Zajedničke oružane snage sastoje se, u pravilu, od tri vida vojske: kopnene vojske, ratne mornarice i ratnog zrakoplovstva. One se mogu sastaviti na različite načine, ali je o tome potrebno postići dogovor prilikom stvaranja saveza odnosno zajednice. Moguće je prihvatiti čisti princip kontingentiranja u konstituiranju svih vidova zajedničkih oružanih snaga, a može se ići i selektivno.

(Kopnena vojska i ratno zrakoplovstvo bi se u jugoslavenskim uvjetima mogli konstituirati na paritetnom principu, a ratna mornarica prema udjelu republičke obale u ukupno do npr. 70% sastava, a ostalo paritetno).

(8) Zajedničke oružane snage moguće je statusno i organizacijski postaviti i drugačije. Npr:

a) Višestupnjevita postava zajedničkih oružanih snaga.

Ova varijanta podrazumijeva zajedničke oružane snage koje imaju stalni mobilni sastav u miru, sastav koji se u slučaju rata izuzima iz sastava oružanih snaga članica i (u najtežoj ratnoj situaciji) stavljanje svih operativnih snaga u status zajedničkih oružanih snaga.

⁵ Potrebno je razlikovati vrhovno zapovjedništvo oružanih snaga od ovdje naznačenog zapovjedništva. Zapovjedništvo u zajedničkoj obrani ima funkciju generalštaba, koji se brine o izgradnji, obuci i osposobljavanju odnosno o mirnodopskom životu zajedničkih oružanih snaga, bez mogućnosti da naređuje njihovu upotrebu u bilo kom slučaju.

b) Nepostojanje zajedničkih oružanih snaga u miru i njihovo konstituiranje u slučaju napada na zemlju. U ovom slučaju bi u stvari budući kontingenti (u miru samo formuliranih) zajedničkih oružanih snaga postojali i osposobljavali se u sastavu vlastitih oružanih snaga svake od članica saveza.

(9) Za potrebe unutrašnje i međunarodne koordinacije i razrješavanja pitanja od zajedničkog interesa u oblasti civilne i privredne obrane mogu se pri vijeću ministara osnovati odgovarajuća stručna tijela (savjeti, komiteti i sl.).

3. UPOTREBA ZAJEDNIČKIH ORUŽANIH SNAGA

Jasno i nedvosmisleno definiranje zajedničkih oružanih snaga veoma je važno za onemogućavanje njihove zloupotrebe. Njihova osnovna namjena je zajednička obrana od oružane agresije, i to mora biti jasno naznačeno. U miru one mogu biti upotrijebljene samo:

a) za čuvanje granica, samostalno ili sa snagama država-članica,

b) za izvršavanje međunarodnih obaveza u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda,

c) za sudjelovanje u akcijama civilne obrane u zaštiti, obrani i spašavanju stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i tehnoloških katastrofa, kada je to potrebno.

U slučaju oružanog sukoba između članica saveza, zajedničke oružane snage bi mogle biti upotrijebljene samo uz konsenzusnu odluku vijeća ministara, što podrazumijeva i suglasnost sukobljenih strana. Može se pretpostaviti njihova upotreba i po odluci Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda. U oba slučaja radilo bi se o njihovom angažiranju na razdvajanju sukobljenih strana, radi stvaranja uvjeta za mirno razrješavanje nastalih problema, a ne za borbu protiv njih.

Ako bi došlo do agresije, zajedničke oružane snage bi morale prve intervenirati odnosno odmah se suprotstaviti agresoru i stvoriti uvjete za sveobuhvatnu obranu u kojoj bi sudjelovale sve snage zajednice.

ZAKLJUČAK

Obrambena rješenja konfederativne zajednice počivaju na određenim osnovama, koje proizlaze iz same prirode takve zajednice. No, ona ipak nisu i ne moraju (a vjerojatno i ne mogu) biti jednoznačna, jer na njih utječu i mnogi vanjski činioci. Zato je od velike važnosti da države zainteresirane za stvaranje zajednice, dobro sagledaju sve aspekte zajedničke i individualne obrane i da odaberu najpovoljnija rješenja, koja im se kasnije neće javiti kao kočnica ili smetnja u odnosima i zajedničkom djelovanju, a još manje kao činilac nejedinstva i neravnopravnosti.

Važno je konstatirati da rješenja zajedničke i individualne obrane u uvjetima konfederativne zajednice, mogu poslužiti i kao osnova, pa čak i kao svojevrsni model, za rješavanje pitanja obrambenog organiziranja i djelovanja necentralističkih federativnih, a još više federativno-konfederativnih zajednica, kakve su na pomolu u Evropi, a možda i na jugoslavenskom prostoru.

LITERATURA

Javorović Božidar: *Društvene promjene i obrana i zaštita* Otvoreno sveučilište, Zagreb, 1990.

Marti Petar: *Schweizer Armee 86*, Frauenfeld, Huber, 1982.

Perazić Gavro: *Medunarodno ratno pravo*, VINC, Beograd, 1986. »Model konfederacije u Jugoslaviji«, *Vjesnik*, Panorama subotom, br. 639 od 6. 10. 1990.

»Nacrt ugovora o jugoslavenskoj konfederaciji — Savezu jugoslavenskih republika«, *Vjesnik*, 12. 10. 1990, str. 5

Božidar Javorović

DEFENDING A CONFEDERAL COMMUNITY

Summary

The author analyzes the forms and the system of defence of a confederal community. He reviews the concept of joint defence by examining the defence functions of the community, the organizing of a system of joint defence and its preparing for the actual carrying out of defence. The system of defence of a confederal community must ensure common as well as individual security to its members.